Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_X_ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.:	Saksbehandler:	Dato:
2026/628-11	Marit Elisabeth Hætta Gaup	18.11.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
53/26	Formannskapets innstillingsmøte	24.11.2026
	Eldreråd og råd for personer med nedsatt funksjonsevne	
	Ungdomsrådet	
	Hovedutvalg for teknisk, miljø og næring	
	Hovedutvalg for helse, omsorg og sosial	
	Hovedutvalg for kultur og oppvekst	
	Administrasjonsutvalget	
	Kommunestyret	

Økonomiplan 2027-2023 med handlingsprogram og årsbudsjett 2027

Melding om vedtak sendes til:

- Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Damsveien 1, 9815 Vadsø
- Komrev Nord IKS, Sjøgata 3, 9405 Harstad
- KUSEK IKS, Postboks 1261, 9505 Alta
- Kommunalledere

Det vises til:

- Kommuneloven §§14-3-14-22 med tilhørende forskrifter
- Statsbudsjett 2027 og Grønt Hefte 2027
- KS prognosemodell for rammetilskudd 2027-2030
- Økonomireglement for Kautokeino kommune
- Regjeringens forslag til statsbudsjett 2027 - Prop.1 S (2026-2027)
- Orientering om statsbudsjettet for 2027 og det økonomiske opplegget for kommunene fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Vedlegg:

1Økonomiplan med budsjett 2027-2030 - utkast
2Driftstiltak 2027-2030
3Investeringstiltak 2027-2030
4Forpliktende plan oppdatert desember 2026
5Særutskrift til kommunestyret - sak 46-26 budsjett 2027 .pdf
6Finansrapport - vedlegg økonomiplan 2027-2030

7Særutskrift til kommunestyret - sak 46-26 budsjett 2027 .pdf

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken

Sakens bakgrunn:

I henhold til kommuneloven kapittel 14 skal kommunestyret vedta økonomiplan og årsbudsjett før årsskiftet. Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Kommuneplanens samfunnsdel angir kommunens langsiktige mål og strategier. Handlingsprogrammet beskriver hvilke tiltak som skal gjennomføres for å nå målene, mens økonomiplanen viser de økonomiske prioriteringene og finansieringen av tiltakene. I Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune er handlingsprogrammet integrert i økonomiplanen. Den skal samlet sikre sammenheng mellom politiske mål, kommunale tjenester og økonomiske rammer. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i mars 2025 og er grunnlaget for økonomiplanens handlingsdel.

Det fremlagte plandokumentet består av økonomiplan for perioden 2027-2030 med handlingsprogram og årsbudsjett 2027. I samsvar med kommunens økonomireglement fastsetter og tildeler kommunestyret bevilgningene til kommunens drift på enhetsnivå. Bevilgninger til enhetene kommer frem av budsjettskjema 1C. Enhetene fastsetter det årlige detaljbudsjettet med et driftsvolum innenfor den rammen de har fått av kommunedirektøren. Kommunallederne er dermed innenfor sin delegerte budsjettmyndighet pålagt ansvar for å sikre at netto driftsrammer overholdes.

Økonomiplanen skal videre beskrive hvilke premisser den bygger på. Forslag til økonomiplan bygger på de forventninger som foreligger høsten 2026 i forhold til rentenivå og lønns- og prisvekst, forutsetninger som vil endres i tråd med den økonomiske utviklingen.

Vedlegg over driftstiltak og investeringstiltak viser forslag til tiltak som kommunestyret enten kan velge å ta inn eller ut av budsjettet. Dette kan være sparetiltak som kan tas ut av budsjettet. Nye tiltak som det ikke er funnet rom for å ta med i budsjettforslaget, men som kommunestyret kan velge å ta inn i budsjettet. Tiltakene kan også fungere som verktøy for å prioritere mellom ulike tiltak. Ingen av disse listene er uttømmende og kommunestyret har full frihet til å legge til egne tiltak i økonomiplanen og årsbudsjettet.

Vedlagt er også finansrapporten, som viser hvilke forutsetninger økonomiplanen er utarbeidet etter. Den tar utgangspunkt i eksisterende lån kommunen har og planlagte låneopptak i økonomiplanperioden. Finansrapporten har analyser som viser fremtidig renteutvikling og hvilke effekter det har for kommunen. Rapporten omtaler også likviditet og utbytter.

Regjeringen har foreslått 13,40 i skatteøre for kommunene i 2027. Skatteøren fastsettes endelig av Stortinget.

Vurdering:

Generelt

Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune står i en tid med store omstillinger. Demografiske endringer, knapphet på arbeidskraft, klimaendringer og en strammere kommuneøkonomi utfordrer kommunens evne til å opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet. Samtidig skal kommunen ivareta sin viktige rolle som samisk språk- og kulturbærer. Faktorer som utfordrer kommunen som tjenesteyter overfor sine innbyggere. Forventninger om mere tjenester kombinert med begrensninger både økonomisk og kapasitetsmessig, krever tydelige prioriteringer og en ansvarlig forvaltning av kommunens ressurser i årene som kommer.

Økonomiplanen er utformet med et mål om at budsjettet ikke skal salderes med bruk av disposisjonsfond. Derfor er det gjort prioriteringer i kommunedirektørens innstilling som ikke er et ønskelig budsjettforslag, da det verken er faglig forsvarlig eller helt realistisk innenfor alle områder. Valgene som er tatt baserer seg på hva som smerter minst, samtidig som at det råder stor usikkerhet om det er mulig for enhetene å drifte innenfor den økonomiske rammen de nå har i kommunedirektørens forslag. Det mangler handlingsrom til å gjennomføre alle nødvendige og ønskede endringer som kommunen må igjennom.

Driftsbudsjett:

Driftsbudsjettet viser en økonomi i ubalanse. Utgiftene overstiger inntektene, og gir et signal om et driftsnivå som ikke er tilpasset økonomiske rammer. Strammere økonomiske rammer gjør det nødvendig å gjennomføre omstillinger og prioriteringer for å sikre en bærekraftig økonomi og fortsatt gode tjenester i årene framover. Kommunen må derfor gjøre radikale endringer i tjenestetilbudet/nivået, som igjen vil føre til store endringer i måten vi utfører og organiserer våre oppgaver på. Utfordringen med omstillingsbehovet er begrensede muligheter til å finansiere nødvendige endringsprosesser. Omstilling krever ofte både investeringer, kompetanseutvikling og organisatorisk kapasitet, noe som gjør arbeidet særlig krevende når økonomien allerede er under press.

Forslaget til økonomiplan bygger på ulike premisser og anslag som vil endres underveis.

Realvekst i frie inntekter for 2027 er kun 0,4% etter at lønn- og prisvekst på 3,8% er hensyntatt. Lønnsvekst er anslått til 4,0%. I skatteanslagene er det forutsatt at folketallet pr 01.01.2027 er 2903, det samme som siste kjente telling som var 01.07.2026. Her er det gjort egne vurderinger som avviker fra det modellgenererte anslaget, hvor det var beregnet en nedgang i folketallet til 2 879 innbyggere.

Investeringsbudsjett:

Hovedparten av nye planlagte investeringer i planperioden gjelder selvkostområdene vann og avløp. Investeringer som betales av innbyggere gjennom kommunale avgifter. Slike investeringer vil over tid være selvfinansierende for kommunen, men kommunen vil måtte forskuttere noen av kostnadene inntil disse dekkes gjennom innbetalinger av kommunale avgifter.

Brann- og redningsberedskapen har lenge lidd under dårlig økonomi så behovet for ny brannstasjon og utstyr er stort. På tross av dette ser ikke kommunedirektøren at det er mulig å legge inn ny brannstasjon i denne økonomiplanperioden.

Kommunestyret har vedtatt at det skal bygges bemannende omsorgsboliger og ny barnehage. Siden kostnadene for disse to investeringsprosjektene ikke er kjent, er disse prosjektene ikke lagt inn i forslag til økonomiplan, men vil måtte innarbeides i budsjettene på et senere tidspunkt, etter hvert som nye vedtak besluttes.

Kommunen har ubrukte lånemidler, men de planlegges brukt i 2026. Først etter avslutning av regnskapsåret 2026 vil det være mulig å vurdere hvor mye ubrukte lånemidler som gjenstår og hva de skal brukes til. Siden det er større investeringer som planlegges, er det vurdert at det må tas opp nye lån på kroner 40 650 000 for å finansiere alle planlagte investeringer i planperioden.

Det er ikke planlagt opptak nye startlån i Husbanken i planperioden. Kommunen betaler allerede i dag mer i avdrag til Husbanken, enn det som mottas i avdrag fra startlånsmottakere. Kommunen har ubrukte startlånsmidler som kan benyttes fremfor å ta opp nye lån.

Økonomiske nøkkeltall:

Økonomiplanen bygger på eksisterende økonomiske handlingsregler. Det skal fremmes reviderte økonomiske handlingsregler til kommunestyremøtet i desember 2026, som er mer tilpasset dagens situasjon. Allikevel viser nøkkeltallene en usunn økonomi. Kommunen klarer ikke måltall på netto driftsresultat og størrelse på disposisjonsfond.

Netto driftsresultat forteller at kommunen ikke klarer å dekke løpende utgifter med løpende inntekter. Disposisjonsfondet størrelse forteller at det ikke er tilstrekkelig økonomisk handlingsrom for naturlige variasjoner som strømpriser, renteøkninger og lignende uten at det går utover driftsnivået. Gjeldsgraden er høy, men det positive er at den rentebærende gjelden reduseres. En utvikling som reduserer kommunens renterisiko.

I økonomiplanen er det foreslått å betale lavere låneavdrag som et tiltak for å unngå bruk av disposisjonsfond. Det vil påvirke de oppgitte tallstørrelser over renter, avdrag og lånegjeld som er oppgitt i selve økonomiplandokumentet. De bygger på forutsetninger om at låneavdrag betales ordinært etter gjeldende nedbetalingsplaner.

Utsettelse av låneavdrag kan være et virkemiddel for å håndtere midlertidige økonomiske utfordringer, gi en kortsiktig budsjettmessig lettelse, men innebærer samtidig at gjelden reduseres saktere. Dette medfører høyere renteutgifter og økte finansielle forpliktelser i senere år. Tiltaket forbedrer derfor ikke kommunens underliggende økonomi, men flytter deler av belastningen til framtidige budsjetter og reduserer det økonomiske handlingsrommet over tid. Risikoen ved å bruke en midlertidig budsjettgevinst til å finansiere løpende drift, er at den bidrar til å opprettholde et driftsnivå som kommunen på sikt ikke har økonomisk grunnlag for å videreføre.

Oversikt over disposisjonsfond og ubundne driftsfond:

Disposisjonsfond pr 01.01.2026	28 565 495
Vedtatt netto bruk av disposisjonsfond i 2026	-9 387 791
Ikke disponert disposisjonsfond pr 15.11.2026	**19 177 704**
Foreslått avsatt til disposisjonsfond i 2027-2030	3 871 372
Rest udisponert disposisjonsfond	**23 049 076**

Finansrapport:

Rentenivået har de siste årene vært preget av høy inflasjon og stor usikkerhet. Per november 2026 er Norges Banks styringsrente 4,5 prosent, og det forventes at rentene vil holde seg relativt høye også i starten av økonomiplanperioden. Dette innebærer at renteutgifter fortsatt vil være en vesentlig risikofaktor for kommunen.

Kommunen har en høy rentebærende gjeld, og renteutviklingen utgjør derfor en betydelig økonomisk risiko. På grunn av økt usikkerhet er stresstesten i denne økonomiplanen utvidet fra 1 til 3 prosentpoeng renteøkning. En renteøkning på 3 prosentpoeng vil øke kommunens rentekostnader med om lag 11,3 millioner kroner i 2027, og samlet til 40,8 millioner kroner i økonomiplanperioden 2027–2030.

Signaler om en strammere kommuneøkonomi, kombinert med et fortsatt høyt rentenivå og nye investeringsbehov, gjør det nødvendig å tilpasse driftsnivået. Uten slike tiltak vil det være krevende å betjene kommunens gjeld over tid.

Finansreglementet krever at andelen fastrentelån skal utgjøre mellom 20 og 60 prosent av låneporteføljen. Ved utgangen av 2026 er fastrenteandelen 15,8 prosent, og kommunen er dermed ikke innenfor reglementets rammer. Løsningen er å binde opp mer av lånegjeld til fast rente. Den lave fastrenteandelen gjør kommunen mer utsatt for renteendringer, samtidig som den høye gjeldsbelastningen medfører at stadig større deler av driftsinntektene bindes opp til renter og avdrag.

Den ledige likviditeten er i stor grad knyttet til beholdning av fondsmidler og ubrukte lånemidler. Ubrukte lånemidler og bundne fond fungerer som en likviditetsreserve og bidrar til å sikre kommunens betalingsevne. Dersom kommunen bruker opp alle ubrukte lånemidler og fondsmidler, vil ikke løpende innbetalinger være tilstrekkelig til dekke løpende utbetalinger. Kontantbeholdningen reduseres og den økonomiske handlefriheten blir mindre. Kommunen kan i verste fall ende med å måtte ta opp kassakredittlån for å dekke løpende forpliktelser. Derfor er det spesielt viktig å sikre at nøkkeltallet om netto driftsresultat oppnås.

For øvrig:
Det gjøres oppmerksom på at kontrollutvalget i sitt budsjettforslag har lagt til grunn en annen avlønning av kontrollutvalgets leder enn det som fremgår av § 6b) i Forskrift om godtgjørelse til folkevalgte i Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune.

Kommunedirektørens innstilling:

1. Handlingsprogram 2027-2030 vedtas med de mål og premisser for kommunens tjenesteproduksjon som kommer frem av handlingsprogramdokumentet.
2. Årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030
    a. Driftsbudsjettet vedtas i henhold til budsjettskjemaene 1A Bevilgningsoversikt, 1B Bevilgningsoversikt drift fordelt på enheter, 1C Bevilgningsoversikt fordeling av netto budsjettrammer på enheter og 1D Økonomisk oversikt drift.
    b. Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til budsjettskjema 2A Bevilgningsoversikt investering, 2B Detaljert investeringsoversikt og 3A Oversikt over gjeld og andre langsiktige forpliktelser.
    c. Årsbudsjettet 2027 er bindende og kan bare endres av kommunestyret selv, eller i samsvar med reglement for delegering av økonomiske og administrative fullmakter vedtatt av kommunestyret.
    d. Enhetene får tildelt netto budsjettrammer etter budsjettskjema 1C.

    e. Investeringsrammen settes inntil kr 14 486 600, hvorav investeringsutgifter i varige driftsmidler utgjør kroner 13 370 000, videreutlån startlån utgjør kroner 0 og egenkapitalinnskudd KLP utgjør kroner 1 116 600 jf. budsjettskjema 2B.
3. Låneopptak
    a. Kommunestyret godkjenner en låneramme for 2027 på inntil kroner 11 650 000 for å finansiere nye netto bevilgninger til egne investeringer jf. kommuneloven §14-17 første ledd.
    b. Kommunedirektør gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for nevnte lånerammer.
    c. Lånene tas opp ved behov og etter en totalvurdering av behov for likviditet, vurdering av risiko og muligheter for positiv avkastning. Kommunedirektør får fullmakt til å godkjenne låneinstitusjon, lånevilkår og avdragstid.
4. Skatt på inntekt og formue fastsettes i henhold til den maksimale skatteøren som Stortinget vedtar.